

Bijlage HAVO
2010

tijdvak 1
extra afnamemoment

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Tekstboekje

Tekst 1 Uitgangspunten van Fokine

Michael Fokine was de vaste choreograaf van de *Ballets Russes* gedurende de beginperiode van het gezelschap (1909-1914). In 1914 publiceerde hij in het Londense dagblad *The Times* zijn artistieke uitgangspunten.

- 1 Voor elke choreografie moet een nieuwe bewegingsstijl worden gecreëerd, die past bij zowel het onderwerp als de muziek.
- 2 Om zinvol te zijn dient alle beweging - zowel dans als mime - een dramatische situatie uit te beelden.
- 3 Gebarenspeel, oftewel mime, wordt bij voorkeur geïntegreerd in de beweging van het hele lichaam. Geïsoleerde mime moet zoveel mogelijk worden vermeden.
- 4 Groepsdansen mogen niet louter als decoratie worden ingelast. Ze dienen een eigen zeggingskracht te hebben, die met de dramatische situatie overeenstemt.
- 5 De choreografie mag niet ondergeschikt zijn, maar moet een eigen rol spelen, naast de begeleidende muziek en het toneelontwerp (decors en kostuums).

Tekst 2 Petroesjka

In 1911 maakte Fokine het ballet *Petroesjka* voor de *Ballets Russes*, op muziek van Igor Strawinsky. Alexandre Benois verzorgde de decors en kostuums. Het ballet gaat over drie poppen die personages uit de Russische Commedia dell'Arte vertegenwoordigen: de ballerina, de moor en Petroesjka - een combinatie van pierrot en harlekijn. De poppen worden door een goochelaar bespeeld, maar leiden ook een eigen leven zodat schijn en werkelijkheid soms moeilijk van elkaar te onderscheiden zijn.

Petroesjka is hopeloos verliefd op de ballerina. Zij beantwoordt zijn liefde echter niet en is meer onder de indruk van de moor. Het komt tot een gevecht tussen de twee rivalen. Petroesjka delft hierin het onderspit, maar blijkt aan het einde van het ballet een ziel te hebben die voortleeft.

Tekst 3 Bertolt Brecht

Bertolt Brecht (1898-1956) was dichter, (toneel)schrijver, toneelregisseur en literatuurcriticus. Zijn werk was sterk politiek geëngageerd. Brecht wordt gezien als de grondlegger van het episch theater.

Al op jonge leeftijd, tijdens de Eerste Wereldoorlog, is hij een kritisch theatermaker. De soldaten waar Duitsland zo trots op is noemt hij hersenloos kanonnenvlees dat zich laat leiden door oorlogspropaganda. Brecht ziet er niets moois in om te sterven voor volk en vaderland, zoals de jonge soldaten wordt voorgehouden.

In 1933 vluchtte Brecht uit Duitsland en kwam na omzwervingen in de Verenigde Staten terecht. Daar werd hij in 1947 vervolgd wegens communistische sympathieën, waardoor hij weer naar Europa vluchtte. Na een periode in Zwitserland vertrok hij in 1949 naar Oost-Berlijn, waar hij tot zijn dood bleef wonen.

Tekst 4 Moeder Courage

In het werk van Brecht komt de thematiek van mensen die zomaar beslissen over het leven van anderen, regelmatig terug, zoals ook in *Moeder Courage* uit 1939.

Moeder Courage trekt met haar twee zonen, Eilif en Schweizerkas, en haar dochter Katrien, die niet meer kan praten, achter het leger aan met een kar met voedsel, drank en laarzen. De oorlog is haar bron van inkomsten. Maar in diezelfde oorlog verliest ze ook haar drie kinderen: ze worden alle drie doodgeschoten. Haar oudste zoon omdat hij niet begrijpt dat hij in vredetijd niet hetzelfde mag doen als waar hij in oorlogstijd zo voor werd geprezen: plunderen en moorden. De tweede zoon omdat hij de regimentkas voor de vijand verbergt. Haar dochter omdat ze met een trommel een stad waarschuwt voor de komst van de vijand. Moeder Courage gaat alleen verder: iemand moet de kar trekken.

Tekst 5 Female Factory

In 1997 vond in Nederland een optreden plaats van *Female Factory*, een theatershow van dertien zangeressen uit verschillende delen van de wereld.

De kern van deze show bestond uit songs die gerekend worden tot de zogenaamde popvariant van de wereldmuziek. Crossover, de verbinding tussen of de vermenging van verschillende muzikale culturen, was een wezenlijk kenmerk van deze muziek. Bij deze muziek kunnen we ook spreken van 'ethno-crossover', omdat het gaat om een samengaan van elementen van traditionele muziekculturen en popmuziek.

In dit vragenblok hoor je muziek van twee zangeressen. Rocq-E Harrell is afkomstig uit Californië. Haar muziek heeft vooral betrekking op soul, pop en gospel. Rosie Flores is afkomstig uit Texas. Haar muziek heeft vooral betrekking op rockabilly (samentrekking van rock 'n roll en country), jazz en swing.